КАТАЛОГ ПРАВ ЖЕРТВ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

В СИСТЕМІ ПОЛЬСЬКОГО ПРАВА

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Підготовлено: робочою групою з питань
підтримки жертв торгівлі людьми, до складу якої входять:
Міністерство сім'ї, праці та соціальної політики;
Головне управління поліції;
Головне управління прикордонної служби;
Управління у справах іноземців;
Національна прокуратура;
Мазовецьке воєводське управління;
Міжнародна організація з міграції;
Фонд "Даруємо дітям силу";
"Ла Страда" - Фонд протидії торгівлі людьми та рабству.

Зміст

ВСТУП 1

ТОРГІВЛЯ ЛЮДЬМИ - ЩО ЦЕ ТАКЕ? *2*

1. ПРАВО НА ДОПОМОГУ ТА ПІДТРИМКУ *4*

2. ПРАВО НА ІНФОРМАЦІЮ *7*

3. ПРАВО НА ЛЕГАЛЬНЕ ПЕРЕБУВАННЯ *10*

4. ПРАВО НА УЧАСТЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ *15*

5. ПРАВО НА ВІДШКОДУВАННЯ *17*

6. ПРАВО НА МЕДИЧНУ ТА ПСИХОЛОГІЧНУ ДОПОМОГУ *20*

7. ПРАВО НА ПОВЕРНЕННЯ ДО КРАЇНИ ПОХОДЖЕННЯ *21*

Добровільність та захист прав жертви 22

8. ПРАВО НА РЕІНТЕГРАЦІЮ *24*

9. ПРАВО НА ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ТА КОНФІДЕНЦІЙНІСТЬ *26*

Що це означає на практиці? 26

10. ПРАВО НА ПОВОДЖЕННЯ З ПОВАГОЮ ТА БЕЗ ДИСКРИМІНАЦІЇ *28*

Що це означає? 28

КСІК - ваша служба підтримки 30

ВСТУП

Цю брошуру створено для того, щоб допомогти всім людям, які могли стати жертвами торгівлі людьми. Торгівля людьми — це дуже серйозний злочин, який відбувається тоді, коли хтось — використовуючи неетичні методи — змушує іншу людину працювати, займатися жебрацтвом, проституцією, крадіжками або іншими діями всупереч її волі з метою отримання прибутку. Часто, але не завжди, це стосується людей, які опинилися у складній життєвій ситуації — у тому числі іноземців.

Якщо ви стали жертвою торгівлі людьми, ви маєте право на допомогу та захист. Якщо підозрюєте, що хтось інший став жертвою — передайте йому цю брошуру. Ви не повинні залишатися наодинці. У Польщі працюють організації та установи, які надають **безкоштовну** психологічну, правову, медичну підтримку, а також допомагають знайти безпечне місце для проживання.

У цій брошурі ви знайдете інформацію про таке:

- що таке торгівля людьми,
- які права ви маєте як жертва,
- куди можна звернутися за допомогою.

Не бійтеся шукати підтримки. Ви не самотні - і маєте право на безкоштовну допомогу.

ТОРГІВЛЯ ЛЮДЬМИ - ЩО ЦЕ ТАКЕ?

Торгівля людьми — це ситуація, коли хтось змушує іншу людину робити щось проти її волі — наприклад, важко працювати, займатися проституцією, жебрацтвом, крадіжками чи іншими діями, з яких злочинець отримує вигоду. Таку людину можуть обманювати, залякувати, бити, постійно контролювати, змушувати відпрацьовувати "борг", який ніколи не закінчується, або позбавляти документів. Іноді це роблять чужі люди, а іноді — ті, хто вдає, що хоче допомогти.

Торговці людьми часто використовують осіб з інвалідністю або тих, хто перебуває у складній життєвій чи матеріальній ситуації — без грошей, житла, роботи, а також тих, хто не знає мови або не має дозволу на проживання. Злочинці можуть обіцяти таким людям спільне майбутнє, прибуткову роботу або краще життя подалі від існуючих проблем, таких як насильство в сім'ї.
Торгівці людьми можуть використовувати різні методи маніпуляції, наприклад, прикидатися другом або партнером. Вони зазвичай витрачають багато часу для того, щоб завоювати довіру жертви та приспати її пильність.

Жертвою може стати кожен

Часто жертви навіть не усвідомлюють, що вони є жертвами — вони вступають у стосунки зі злочинцем, тому що були обмануті, залякані, не мали куди піти або не знали, що робити. Саме тому дуже важливо пам'ятати, що навіть якщо жертва погодилася на експлуатацію, вона все одно залишається жертвою торгівлі людьми.

Торгівля людьми — це вербування, перевезення, доставлення, передача, утримання або приймання людини із застосуванням:

- **насильства[1], погроз[2] або обману,**
- введення в оману,
- використання залежності чи складного становища,
- надання або отримання матеріальної вигоди —

з метою експлуатації цієї особи (наприклад, до примусової праці, проституції, рабства, торгівлі органами тощо).

*Це означає, що кожна людина, яка вчиняє такі дії, порушує закон і підлягає суворому покаранню. Держава та громадські організації мають **обов'язок** допомагати людям, які стали жертвами торгівлі людьми.*

---

[1] Насильство — це умисна поведінка, за допомогою якої хтось завдає шкоди іншій людині, використовуючи свою перевагу (фізичну, емоційну, економічну чи соціальну), спричиняючи біль, страждання або фізичні чи психічні пошкодження.

[2] Погроза — це обіцянка завдати комусь шкоду, яка викликає обґрунтований страх, що ця обіцянка буде виконана. Погроза може бути виражена словами, жестом або будь-якою іншою поведінкою, що однозначно свідчить про намір завдати шкоди.

1. ПРАВО НА ДОПОМОГУ ТА ПІДТРИМКУ

Як людина, яка могла стати жертвою торгівлі людьми, ви маєте **право** брати участь у процедурі ідентифікації, щоб з'ясувати, чи справді ви є жертвою, а також маєте право на негайну, безпечну, комплексну та **безкоштовну допомогу** — навіть до того, як ви офіційно подали заяву в поліцію чи вирішили співпрацювати з правоохоронними органами. Ця допомога надається незалежно від громадянства, статі, віку, походження, сексуальної орієнтації, віросповідання чи статусу перебування в країні. Якщо є навіть підозра, що ви могли стати жертвою торгівлі людьми, ви маєте право на захист і підтримку вже з моменту першого контакту з організацією, що надає допомогу.

Ви маєте право на допомогу згідно із законом — вам не потрібно «заслуговувати» її чи щось доводити. Достатньо того, що існують обґрунтовані підстави вважати, що ви могли стати жертвою торгівлі людьми.

Зв'яжіться із **Національним інтервенційно-консультаційним центром для жертв торгівлі людьми (КСІК)** або з іншими організаціями, такими як фонд "Ла Страда" (La Strada) чи Міжнародна організація з міграції (IOM). Допомогу ви також можете отримати в Воєводському управлінні за місцем проживання, у Фонді справедливості чи центрі соціальної допомоги – у кожному з цих місць вам забезпечать підтримку, захист і необхідну інформацію, щоб ви могли прийняти безпечні та свідомі рішення.

Ви можете звернутися по допомогу в будь-який момент, немає жодних часових обмежень. Не бійтеся просити про те, на що ви маєте право.

Що включає допомога?

Якщо ви стали жертвою (або потенційною жертвою) торгівлі людьми, ви можете безкоштовно отримати, у тому числі:

- **проживання у безпечному місці** — наприклад, у притулку чи захищеному приміщенні,
- **харчування**, одяг і засоби особистої гігієни,
- **базову медичну допомогу** — доступ до лікаря, лікування, ліків, реабілітації,
- **психологічну та психіатричну допомогу**, емоційну підтримку,
- **допомогу перекладача**, якщо ви не володієте польською мовою,
- **юридичну допомогу** — у кримінальних, міграційних, сімейних та цивільних справах,
- **фінансову допомогу** — наприклад, одноразову грошову виплату або цільову допомогу для покриття невідкладних потреб[3],
- **підтримку супроводжуючої особи** — наприклад, під час візитів до органів влади, поліції або прикордонної служби, до суду чи лікарні.

Хто надає допомогу?

Допомогу жертвам торгівлі людьми в Польщі надають, зокрема:

---

[3]Грошова допомога та цільова виплата - це форми одноразової фінансової допомоги, яка може бути надана для покриття базових потреб, таких як купівля ліків, продуктів харчування, одягу, шкільного приладдя або оплата послуг лікаря-спеціаліста.

- **Національний інтервенційно-консультаційний центр для жертв торгівлі людьми (KCIK) -** https://www.gov.pl/web/kcik
- громадські організації, які виконують державні завдання,
- центри соціальної допомоги та органи місцевого самоврядування.

Правова допомога - ваше право на інформацію та захист

Від моменту ідентифікації Вас як жертви (або потенційної жертви) торгівлі людьми, ви маєте право на безкоштовну юридичну допомогу, в тому числі,

- інформацію про доступні юридичні можливості,
- підтримку у справах, пов'язаних з легалізацією перебування,
- допомогу у кримінальному провадженні (як потерпілий/свідок),
- допомогу у цивільних справах, наприклад щодо відшкодування збитків або підтримання контакту з дітьми,
- підтримку в отриманні статусу біженця або додаткового захисту.

Потерпілий може обрати собі представника (адвоката або юридичного консультанта) навіть тоді, коли не має фінансових можливостей. У такому випадку можна подати заяву про безоплатну допомогу безпосередньо до суду, у якому розглядається справа. Діти, які є жертвами торгівлі людьми, а також діти без опікунів, отримують куратора, призначеного судом, який представлятиме їхні інтереси.

2. ПРАВО НА ІНФОРМАЦІЮ

- Як особа, яка може бути **жертвою торгівлі людьми, ви маєте право отримати чітку, зрозумілу й детальну інформацію** – завдяки чому зможете усвідомити, які у вас є права і що ви можете зробити, аби отримати допомогу та захист.
- Право на інформацію — одне з **найважливіших прав**, яке надається вам з першого контакту з поліцією, прикордонною службою, прокуратурою, судом, організацією, яка здійснює допомогу або іншою державною установою.

Ви маєте право знати, що відбувається. Маєте право на розуміння ситуації. Право запитувати. Якщо вам щось незрозуміло - попросіть роз'яснення. Зверніться до вибраної організації, яка допомагає жертвам торгівлі людьми – їхня головна мета – допомога.

Про що ви будете поінформовані?

Ви маєте право отримувати інформацію, зокрема, про:

- **свої права та обов'язки** як потерпілого/свідка,
- доступні форми **допомоги й підтримки** – юридичної, психологічної та соціальної,
- **перебіг кримінального провадження** – що відбувається на кожному його етапі,
- свою **роль у процесі** – як потерпілого чи свідка,
- можливість **подання заяви про злочин**,
- **можливість домагатися відшкодування збитків та компенсації,**

- можливість **отримати дозвіл на проживання,** (якщо ви іноземець),
- **порядок контакту з юристом, адвокатом, опікуном** або іншими представниками.

Способи отримання інформації

- **усно або письмово** – зрозумілою, простою мовою,
- **мовою, яку ви розумієте** – за допомогою перекладача,
- **безкоштовно** – ви не несете жодних витрат пов'язаних з отриманням цієї інформації.

Якщо ви чогось не розумієте, маєте право задавати питання та просити про повторне пояснення. Установи мають обов'язок надати вам інформацію у доступний та зрозумілий спосіб.

Хто повинен вас інформувати?

- **Поліція, прикордонна служба, прокуратура, суд** - під час досудового та судового провадження.
- **соціальні працівники та неурядові організації** - у сфері допомоги та підтримки,
- **юристи, перекладачі, представники,** якщо вони діють від вашого імені.

Інформацію можна також отримати від:

- **Національного інтервенційно-консультаційного центра для жертв торгівлі людьми (КСІК),**
- **Фонду "Ла Страда" (La Strada)** та інших організацій, які допомагають постраждалим (наприклад, IOM, Управління у справах іноземців, **Фонду** справедливості, центрів соціальної допомоги).

Що саме ви дізнаєтеся?

- що ви можете зробити як жертва (наприклад, подати заяву про юридичну допомогу або про відшкодування),
- як виглядає кримінальне провадження – крок за кроком,
- хто може представляти ваші інтереси і як з ними зв'язатися,
- які існують терміни та правила (наприклад, для подання апеляції),
- що робити, якщо ви боїтеся давати показання або хочете уникнути контакту з кривдником.

Чому це важливо?

- Тому що ви можете **свідомо приймати рішення щодо своєї ситуації** – чи хочете подавати заяву, свідчення, звертатися по допомогу.
- Тому що ви маєте право на захист від кривдників та домагатися справедливості – а для цього потрібно знати свої права.
- Тому що розуміння процедур дасть вам **відчуття безпеки та контролю.**

3. ПРАВО НА ЛЕГАЛЬНЕ ПЕРЕБУВАННЯ

- Якщо ви є іноземцем і могли стати жертвою торгівлі людьми, ви маєте право на **легальне перебування в Польщі**, незалежно від свого попереднього міграційного статусу. Це право має на меті захист вашого життя, здоров'я та гідності, а також надання можливості отримати допомогу і підтримку.
- Польська держава пропонує кілька форм перебування та захисту для жертв торгівлі людьми – залежно від ситуації та рівня співпраці з правоохоронними органами.

Довідка про визнання особи постраждалою від торгівлі людьми

Якщо є підстави вважати, що ви можете бути жертвою торгівлі людьми (навіть без повної ідентифікації), ви можете отримати довідку, яка дає право на легальне перебування в Польщі:

- на **3 місяці** – для дорослих осіб,
- на **4 місяці** – для дітей (осіб молодше 18 років).

Таку довідку можуть видати:

- поліція
- прикордонна служба,
- прокурор.

Що дає ця довідка?

- **Легальне перебування** в Польщі, протягом якого ви можете отримати першу допомогу, відпочити та прийняти подальші рішення.
- **Немає ризику депортації** – ви не можете бути депортовані з Польщі.
- **Право на соціальну допомогу** – житло, харчування, медичну допомогу, психологічну підтримку.

Якщо довідку буде анульовано (наприклад, у разі поновлення контактів зі злочинцями), ви автоматично втрачаєте право на легальне перебування в Польщі.

Дозвіл на тимчасове перебування

Якщо ви вирішите співпрацювати з правоохоронними органами (наприклад, свідчити проти злочинців), можете подати заяву на отримання дозволу на тимчасове перебування:

- на щонайменше 6 місяців,
- з можливістю продовження.

Ви повинні відповідати певним вимогам:

- перебувати на території Польщі,
- співпрацювати з поліцією, прикордонною службою, прокуратурою або судом у справі про торгівлю людьми,
- припинити контакти з особами, які вас скривдили.

Що дає дозвіл на тимчасове перебування?

- можливість працювати без окремого дозволу,
- доступ до медичної допомоги, освіти й соціальних послуг,

- можливість скористатись курсами професійної підготовки, мовними курсами, консультаціями з працевлаштування
- можливість жити в Польщі безпечно і легально – допомогу в заповненні заяви можна отримати в KCIK.

Дозвіл на постійне перебування

Після щонайменше одного року легального тимчасового перебування як жертва торгівлі людьми, ви можете подати заяву на постійне перебування – тобто на невизначений період часу.

Ви повинні відповідати певним вимогам:

- продовжувати визнаватись жертвою торгівлі людьми (ст. 115 § 22 *Кримінального кодексу*),
- співпрацювати з правоохоронними органами,
- боятися повернення до своєї країни (загроза помсти, насильство, переслідування).

Дозвіл на постійне перебування дає стабільність, право на довготривале життя в Польщі та можливість подальшої інтеграції. Ви можете отримати допомогу в заповненні заяви в KCIK.

Міжнародний захист (статус біженця або додатковий захист)

Якщо ви боїтеся повертатися до своєї країни через загрозу:

- переслідування (через вашу расу, релігію, національність, політичні погляди або приналежність до певної соціальної групи) або

- ризик зазнати серйозної шкоди,

вам може бути надано **міжнародний захист** (статус біженця або додатковий захист) у Польщі.

Зверніться до найближчого відділу прикордонної служби, який прийме від вас заяву про надання міжнародного захисту. Вашу заяву розгляне Голова Управління у справах іноземців.

Під час розгляду справи ви маєте право на:

- легальне перебування,
- житло та харчування,
- медичну допомогу,
- безкоштовну правову інформацію і допомогу перекладача під час процесу.

Якщо вам буде надано міжнародний захист, ви отримаєте карту з дозволом на проживання і матимете ті ж права, що і громадяни Польщі (крім виборчого права).

Польський документ, що посвідчує особу іноземця

Якщо у вас немає паспорта або іншого документа і ви перебуваєте в Польщі на підставі довідки про визнання вас жертвою торгівлі людьми, ви можете отримати тимчасове посвідчення особи, дійсне протягом 1 року.
Документ:

- підтверджує вашу особу в Польщі,
- **не дає права на міжнародні поїздки** та не підтверджує громадянство.

Чому це важливо?

Право на легальне перебування дає вам:

- захист від депортації,
- час для прийняття важливих рішень,
- доступ до допомоги та підтримки,
- почуття безпеки та шанс на нове життя.

Якщо ви опинилися в такій ситуації - не мусите справлятися з нею самостійно. Зверніться до:

- KCIK – https://www.gov.pl/web/kcik
- Фонду "Ла Страда" (La Strada) або іншої організації, яка надає допомогу жертвам торгівлі людьми
- Воєводського управління за місцем проживання,
- або до місцевого центру соціального захисту.

Там ви отримаєте допомогу в оформленні необхідних документів і підтримку для подальшого життя в Польщі.

4. ПРАВО НА УЧАСТЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

- Якщо ви стали жертвою торгівлі людьми**, ви маєте право брати участь у кримінальній справі проти злочинця** - як **потерпілий** (тобто особа, якій було заподіяно шкоду).
- Ви не повинні боятися - маєте право на захист, допомогу і на те, щоб бути вислуханим у безпечних умовах.

Що означає це право?

Ви можете:

- подати заяву про вчинення злочину до поліції або прокуратури,
- брати участь у судових засіданнях,
- відповідати на запитання, а також **ставити запитання іншим** (наприклад, свідкам або експертам),
- мати підтримку **адвоката або законного представника**, а під час підготовчого провадження — близьку особу або представника з організації, яка допомагає,
- **подати клопотання про відшкодування збитків або компенсацію** за завдану шкоду.

Які права ви маєте?

- право на **перекладача**, якщо ви не володієте польською мовою на достатньому рівні,
- право на **захист даних** – ваше прізвище, адреса та інші дані будуть приховані,

- право **давати свідчення без безпосереднього контакту зі злочинцем** – наприклад, через скло, з окремої кімнати або у присутності психолога,
- право на психологічну підтримку, якщо ви відчуваєте страх або перебуваєте в поганому емоційному стані,
- право **отримувати інформацію** про хід справи – зокрема про дати судових засідань, рішення суду чи статус обвинуваченого.

Якщо ви боїтеся давати свідчення або не розумієте, що відбувається - ви маєте право на **роз'яснення та допомогу**.

Зверніться до:

- Національного інтервенційно-консультативного центру для постраждалих від торгівлі людьми - https://www.gov.pl/web/kcik

  ☎ **22 628 01 20**

- Фонду "Ла Страда" (La Strada) або іншої організації, що допомагає жертвам

5. ПРАВО НА ВІДШКОДУВАННЯ

Якщо ви стали жертвою торгівлі людьми, ви маєте право вимагати **відшкодування та компенсації** за заподіяну вам шкоду — фізичну, психічну та матеріальну. Відшкодування — це форма справедливості, яка має на меті **покрити збитки**, завдані злочином, а також **допомогти вам відновити своє життя.**

Ви маєте право домагатися справедливості. Ви не самотні. У отриманні відшкодування можуть допомогти юристи, неурядові організації та центри підтримки. Скористайтеся правами, які вам належать.

Чим відрізняється відшкодування від компенсації?

- **Відшкодування** — це повернення **реальних втрат**, таких як: втрачені доходи, витрати на лікування, реабілітацію, утримання, транспорт, участь у судових засіданнях тощо.
- **Компенсація** — це повернення коштів за психічні страждання, біль, стрес, приниження - тобто за моральну шкоду.

На що ти можеш претендувати?

Як жертва, ви можете звернутися із заявою про:

- компенсацію за фізичні та психічні страждання,
- повернення витрат на лікування, реабілітацію, медикаменти,
- компенсацію за втрачені доходи,
- повернення витрат, пов'язаних з участю у справі (наприклад, транспорт, переклад),

- державну компенсацію, якщо злочинець невідомий, неплатоспроможний або переховується.

Як можна отримати відшкодування?

Є чотири основні шляхи:

1. **У кримінальному провадженні** – суд може присудити відшкодування від злочинця на вашу користь за вашою заявою. Повідомте про це на слуханні.
2. **У цивільному провадженні** – якщо кримінальний суд не присудив відшкодування або присудив занадто малу суму, ви можете звернутися до цивільного суду.
3. **Незалежно у цивільному порядку** – навіть якщо кримінальне провадження не проводилось.
4. **Від держави - в межах компенсації** - якщо ви не можете отримати кошти від правопорушника, ви можете подати заяву відповідно до ***Закону про державну компенсацію.***

Що таке державна компенсація?

Якщо ви не змогли отримати гроші від правопорушника (наприклад, він невідомий, не має майна або втік), ви можете подати заяву про виплату компенсації з державного бюджету.

Що охоплює компенсація?

- втрачені доходи або засоби для існування,
- витрати на лікування, реабілітацію, ліки,
- витрати на поховання (у разі смерті потерпілого).

Умови:

- про правопорушення необхідно повідомити поліцію, прикордонну службу або прокуратуру,
- компенсація не надається, якщо потерпілий вже отримав кошти з інших джерел (наприклад, від кривдника, страхової компанії, соціальної допомоги).

Заяву слід подати до районного суду за місцем проживання потерпілого. Допомогу в її підготовці можна отримати в відповідних організаціях.

Допомога від Фонду справедливості
Якщо ви стали жертвою злочину, ви можете скористатися **негайною допомогою** - ще до винесення вироку у вашій справі.

Фонд Справедливості надає:

- безоплатну **правову допомогу**,
- **психологічну та терапевтичну підтримку,**
- **матеріальну допомогу** — наприклад, купівлю одягу, їжі, засобів гігієни, ліків, оплату житла.

Процедури - що потрібно знати:

- У кримінальному провадженні жертва або прокурор можуть подати **заяву про відшкодування збитків або компенсацію** до завершення судового розгляду.
- Суд може присудити відшкодування збитків **за власною волею**, тобто без вашої заяви, якщо він встановить, що порушник заподіяв шкоду.
- Прокуратура має обов'язок перевіряти, чи володіє злочинець майном, з якого можна стягнути кошти.

6. ПРАВО НА МЕДИЧНУ ТА ПСИХОЛОГІЧНУ ДОПОМОГУ

Якщо Ви є жертвою торгівлі людьми, ви маєте право на допомогу. Незалежно від того, чи перебуваєте ви в Польщі легально, чи ні, ви маєте право почуватися в безпеці та отримати підтримку.

Що це означає?

Ви маєте право на:

- лікування хвороб та травм,
- психологічні консультації,
- психіатричну терапію,
- доступ до ліків та спеціалістів,
- реабілітацію.

У випадку допомоги з Фонду Справедливості покриття витрат на медичні послуги можливе лише, якщо шкода здоров'ю виникла внаслідок злочину або його наслідків.

7. ПРАВО НА ПОВЕРНЕННЯ ДО КРАЇНИ ПОХОДЖЕННЯ

- Якщо ви іноземець і стали жертвою торгівлі людьми, ви маєте право **добровільно та безпечно повернутися до країни походження** або до іншої країни, де ви легально перебували раніше. Рішення про повернення має бути **добровільним, усвідомленим і прийнятим без тиску.**
- Польща, у співпраці з Міжнародною Організацією з Міграції (IOM), забезпечує **повну організаційну, логістичну та реінтеграційну підтримку**.

Ви маєте право самостійно визначати, що для вас найкраще – залишитися в Польщі та користуватися доступним захистом чи безпечно повернутися до своєї країни з допомогою міжнародної організації. У будь - якому випадку ви маєте право на інформацію, підтримку та захист.

На чому полягає допомога у поверненні?

Якщо ви вирішите повернутися до своєї країни, ви можете отримати:

- **інформацію про ситуацію у країні повернення** та можливі форми підтримки,
- допомогу в отриманні **проїзних документів** (наприклад, паспорта або тимчасового документа),
- **безпечний транспорт** до місця призначення,
- **проживання та харчування перед подорожжю** (якщо ви цього потребуєте),

- **медичну консультацію** та супровід під час подорожі, якщо стан здоров'я цього вимагає,
- **допомогу у реінтеграції, фінансову та матеріальну підтримку після повернення** (для покриття витрат на працевлаштування, освіту, охорону здоров'я, придбання предметів першої необхідності).

Інституції, що надають допомогу

Допомогу у добровільному поверненні надають:

- **Міжнародна організація з міграції (IOM)** – у співпраці з прикордонною службою та управлінням у справах іноземців,
- у виняткових випадках також **Національний центр інтервенційно-консультаційної допомоги жертвам торгівлі людьми (KCIK)**, якщо повернення є тимчасовим або з інших важливих причин.

Більше інформації:

☞ www.migrant.info.pl

Добровільність та захист прав жертви

Участь у програмі повернення є **добровільною**, що означає:

- ви **самостійно** приймаєте рішення про повернення,
- **на будь-якому етапі** можете **забрати свою згоду та відмовитися від повернення,**
- уся інформація надається **зрозумілою вам мовою**.
- IOM не передає інформацію про ваше повернення третім особам без вашої згоди.

Оцінка ризику повернення

Якщо вас визнано жертвою або потенційною жертвою торгівлі людьми, перед поверненням IOM:

- проводить **оцінку ризику**, пов'язаного з поверненням у країну походження,
- перевіряє, чи **повернення не створює для вас загрози** (наприклад, насильство, помста, переслідування),
- консультується з місцевим управлінням IOM,
- спільно з вами аналізує, чи повернення є безпечним і можливим.

Організація подорожей

Якщо ви вирішите повернутися:

- IOM **організовує всю подорож**, включно з купівлею квитків та забезпеченням транспорту до місця відправлення (аеропорт, вокзал),
- за потреби – надає **супровід особи** (наприклад, медичний супровід),
- IOM також координує **транзитну допомогу**, якщо немає прямих рейсів до країни повернення, а також **зустріч та супровід** після прибуття до країни призначення; в межах цього IOM організує транспорт від аеропорту/вокзалу до місця проживання.

8. ПРАВО НА РЕІНТЕГРАЦІЮ

- Якщо ви стали жертвою торгівлі людьми, ви маєте право не лише на захист, а й на **повернення до нормального життя** – соціального, сімейного та професійного. Це і є **право на реінтеграцію**.
- Реінтеграція – це процес, який допомагає відновити самостійність і контроль над власним життям, відновити відчуття безпеки, набути нові навички та знову стати частиною суспільства.

Ви маєте право на нове життя. Реінтеграція не є привілеєм - це ваше право як жертви торгівлі людьми. Допомога в цій сфері завжди доступна, і нею варто скористатися.

Що це означає на практиці?

Це означає, що ви можете скористатися різними формами допомоги, які відповідають вашій ситуації та потребам. Допомога може включати:

- **мовні курси**, якщо ви не володієте польською мовою,
- **професійні та освітні курси**, які допоможуть вам здобути нові навички та знайти роботу,
- **допомога в пошуку роботи**, включно з підготовкою резюме та участю у зустрічах з кар'єрним консультантом,
- **психологічну та соціальну підтримку, яка допоможе вам** подолати травматичні переживання,
- **навчання плануванню бюджету та повсякденного життя** для самостійного функціонування,

- **рекреаційні та інтеграційні заняття**, що допоможуть відчути себе частиною суспільства.

Як це виглядає в рамах КСІК?

У Національному центрі інтервенційно-консультаційної допомоги жертвам торгівлі людьми (КСІК) кожна особа отримує **індивідуальний план допомоги**, розроблений фахівцями. План може включати:

- безпечне місце проживання,
- матеріальну та нематеріальну підтримку,
- психологічну та психіатричну допомогу,
- безкоштовну юридичну допомогу,
- медичне обслуговування,
- участь у мовних та професійних курсах,
- кар'єрна підготовка та сприяння у працевлаштуванні,
- супровід під час вирішення адміністративних та медичних справ,
- організацію вільного часу (наприклад, заняття мистецтвом, спортом, інтеграційні заходи),
- **регулярну оцінку прогресу** та адаптацію допомоги до вашої ситуації.

Мета реінтеграції

Мета полягає в тому, щоб ви могли:

- жити самостійно та безпечно,
- повернутися до навчання або роботи,
- відновити самоповагу та відчуття власної спроможності,
- повністю користуватися своїми правами як людина та мешканець Польщі,
- бути активним членом суспільства.

9. ПРАВО НА ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ТА КОНФІДЕНЦІЙНІСТЬ

- Як особа, яка могла стати жертвою торгівлі людьми, ви маєте повне право на **захист своєї приватності** – так, щоб ніхто не дізнався про вашу ситуацію без вашої згоди.
- Ваші пер**сональні дані, місце перебування, життєва ситуація та свідчення** підлягають конфіденційності. Усе це робиться для того, щоб ви **відчували себе безпечно** та не боялися повторного контакту зі кривдником або того, що хтось вас впізнає.

Ви маєте повне право на захист. Ви не зобов'язані погоджуватися на контакт з кривдником і не повинні боятися, що хтось дізнається вашу історію без вашої згоди. Усі установи зобов'язані дбати про вашу конфіденційність.

Що це означає на практиці?

- **Дані про ваше місце проживання чи перебування, місце роботи, номер телефону, електронну адресу – у матеріалах справи завжди конфіденційні, без необхідності подавати заяву.**
- **Ваші особисті дані (ім'я, прізвище)** можуть бути **засекречені** – у матеріалах справи, судових документах та навіть під час засідання;
- Якщо прокурор або суд визнає, що ваше життя, здоров'я, свобода або майно під загрозою, може бути застосована **анонімізація даних** – тобто

заміна ваших даних символом (наприклад, "Свідок X") або повне приховування.

- У окремих випадках ви можете бути допитані як **анонімний свідок**, тобто ніхто, навіть кривдник, не дізнається про вас.
- Ви маєте право **давати свідчення без присутності** кривдника – наприклад, з іншого приміщення, за перегородкою або за допомогою технічних засобів.
- Якщо ви відчуваєте загрозу, можете звернутися за **поліцейським захистом** або правом на зміну місця перебування.

Хто зобов'язаний захищати ваші дані?

- Поліція, прикордонна служба, прокуратура, суд,
- громадські організації, лікарі, психологи, перекладачі,
- юристи та консультанти - всі зобов'язані **зберігати професійну конфіденційність**.

Якщо кривдник погрожує вам або намагається зв'язатися з вами:

- Ви маєте право повідомити про це поліцію або прикордонну службу – можуть бути застосовані заходи захисту (наприклад, **заборона наближення**).
- Ви можете отримати юридичну та психологічну допомогу через Фонд Справедливості, KCIK або організації, такі як "Ла Страда" (La Strada).
- Вам не потрібно нічого доводити самостійно – установи зобов'язані діяти, як тільки ви повідомите про загрозу.

10. ПРАВО НА ПОВОДЖЕННЯ З ПОВАГОЮ ТА БЕЗ ДИСКРИМІНАЦІЇ

- Кожна людина заслуговує на повагу, незалежно від того, хто вона, звідки походить, як виглядає, у що вірить, якої вона статі, орієнтації чи якою мовою користується.
- Як особа, яка могла стати жертвою торгівлі людьми, ви маєте **право бути сприйнятим з гідністю та розумінням**. Ніхто не може вас образити, засудити, висміяти чи звинуватити в тому, що з вами сталося.

Ваша гідність є надзвичайно важливою. Те, що сталося, – це злочин, і це не ваша вина. Ніхто не має права вас оцінювати або погано поводитися з вами.

Що це означає?

- Ви маєте право, щоб кожна особа – співробітник правоохоронних органів, урядовець, лікар, перекладач, адвокат чи працівник організації – **ставилася до вас з повагою.**
- Ви маєте право говорити своєю мовою – повинен бути забезпечений перекладач.
- Ніхто не має права **принижувати вас, кричати, ігнорувати або змушувати почуватися гіршим**.
- Ви маєте право бути вислуханими – без переривань, оцінок і тиску.
- Ніхто не може вас **дискримінувати** через: національність, стать, сексуальну орієнтацію,

гендерну ідентичність, колір шкіри, релігію, вік, інвалідність, форму експлуатації (наприклад, сексуальну роботу) або статус перебування.

Якщо з вами погано поводяться:

- Ви маєте право повідомити про це – наприклад, Уповноваженого з прав людини, до неурядової організації або до КСІК.
- Ви можете попросити заміну особи, яка вам допомагає, якщо її поведінка вас ранить або лякає.
- Ви маєте право на допомогу та захист – незалежно від наявності документів та від того, чи хочете ви давати свідчення в суді.

Де шукати допомоги?

• KCIK - ваша служба підтримки

KCIK – це місце першого контакту, де ви можете розраховувати на повну підтримку та допомогу. Це безпечне місце для кожної людини, яка могла стати жертвою або опинитися під загрозою торгівлі людьми. Допомога є абсолютно безкоштовною і доступна також для іноземців.

Обсяг діяльності KCIK включає, зокрема:

- цілодобову гарячу лінію (також іноземними мовами) - ☎ **+22 628 01 20**

  ☎ **+48 605 687 750**
- початкову ідентифікацію жертв та оцінку їхніх потреб,
- забезпечення безпечного притулку,
- кризове втручання та координацію подальшої допомоги,
- психологічне, соціальне та юридичне консультування,
- допомога у реінтеграції та поверненні до нормального життя.

🏠 Фонд Справедливості
Перелік пунктів допомоги по всій Польщі:
· https://www.funduszsprawiedliwosci.gov.pl/pl/znajdz-osrodek-pomocy

Цілодобова лінія підтримки:

- ☎ **+48 222 309 900** (польською, англійською, українською, російською)

Фонд Справедливості пропонує:

- безкоштовну **юридичну допомогу,**
- **психологічну та терапевтичну допомогу,**
- **матеріальну підтримку**, наприклад: придбання одягу, продуктів, засобів гігієни, ліків, оплата проживання.

🏠 Міжнародна організація з міграції (IOM) у межах програми IOM:

- інформує про доступну допомогу та її обсяг,
- надає консультації щодо повернення та реінтеграції після повернення,
- забезпечує проживання та харчування до повернення,
- проводить оцінку ризику, пов'язаного з поверненням, у випадку жертв торгівлі людьми,
- перевіряє дійсність документів для виїзду за кордон та допомагає в їх отриманні,

- за потреби організовує медичний супровід та забезпечує медичну консультацію для оцінки здатності до подорожі,
- надає допомогу в реінтеграції після повернення у співпраці з офісами IOM у країнах повернення.

https://poland.iom.int/pl.

https://avr.iom.pl/index-pl.html.

https://migrant.info.pl/pl/.

ПАМ'ЯТАЙТЕ:

- Ви маєте право на захист, допомогу та правосуддя. Якщо підозрюєте, що хтось вас використовує або змушує до чогось — зверніться по підтримку.
- Ваші права гарантуються польським та міжнародним законодавством.
- Якщо ви опинилися в такій ситуації - ви не повинні залишатися з нею наодинці. Допомогу можна отримати, зокрема, у Національному центрі інтервенційно-консультаційному для жертв торгівлі людьми (KCIK).
  Зв'яжіться з KCIK або з організацією, яка допомагає жертвам.

KCIK:

☎ **ІНФОЛІНІЯ: +48 22 628 01 20/+48 605 687 750**

(24/7 цілодобово)

https://www.gov.pl/web/kcik

Прикордонна служба

☎ **ГАРЯЧА ЛІНІЯ:**

+48 800 422 322

Поліція

☎ **997**

Важливі поняття:

Цільова допомога - одноразова грошова допомога, яку можна отримати для покриття важливих витрат, таких як купівля їжі, ліків, одягу, необхідних речей для дому чи відвідування лікаря-спеціаліста.

Виплата грошової допомоги - одноразова підтримка, що надається у невідкладних, випадкових, кризових ситуаціях. Може мати більш неформальний характер і зазвичай не потребує виконання таких суворих критеріїв, як у випадку цільової допомоги.

Компенсація – виплати грошової допомоги за психічні страждання, біль, стрес, приниження, тобто за моральну шкоду.

Державна компенсація - грошова виплата від держави жертвам злочинів або їхнім близьким у випадках, коли вони не можуть отримати відшкодування або компенсацію від злочинця, страхування чи інших джерел.

Відшкодування - повернення фактичних збитків, таких як: втрачені заробітки, витрати на лікування, реабілітацію, утримання, транспорт, участь у судових засіданнях тощо.

Правова основа:

- Конституція Республіки Польща від 2 квітня 1997 року.
- Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми, укладена у Варшаві 16 травня 2005 року (Законодавчий вісник від 2009 р., № 20, поз. 107)
- Закон від 23 квітня 1964 р. Цивільний кодекс (Законодавчий вісник від 1964 р., № 16, поз. 93; від 2024 р., поз. 1061, 1237)
- Закон від 26 червня 1974 р. Трудовий кодекс (Законодавчий вісник від 1974 р., № 24, поз. 141; від 2025р., поз. 277, 807)
- Закон від 6 червня 1997 року Кримінально-процесуальний кодекс (Законодавчий вісник від 1997 р., № 89, поз. 555; від 2025 р., № 46, поз. 304).
- Закон від 6 червня 1997 р. Кримінальний кодекс (Законодавчий вісник від 1997 р., № 88, поз. 553; від 2025 р., поз. 383)
- Закон від 13 червня 2003 р. про надання захисту іноземцям на території Республіки Польща (Законодавчий вісник від 2003 р., № 128, поз. 1176; від 2025 р., № 223, 389, 619, 621).
- Закон від 7 липня 2005 р. про державну компенсацію жертвам певних кримінальних діянь (Законодавчий вісник від 2016 р., поз. 325)
- Закон від 14 липня 2006 р. про в'їзд, перебування та виїзд з Республіки Польща громадян держав-членів Європейського Союзу та членів їхніх сімей (Законодавчий вісник від 2006 р., № 144, поз. 1043).
- Закон від 3 грудня 2010 р. про імплементацію деяких положень Європейського Союзу щодо рівного ставлення (Законодавчий вісник від 2010 р., № 254, поз. 1700; від 2025 р., поз. 620)
- Закон від 12 грудня 2013 року про іноземців (Законодавчий вісник від 2024 р., поз. 769, 1222, 1688; від 2025 р., поз. 619, 621, 622)
- Закон від 28 листопада 2014 р. про захист і допомогу потерпілому і свідку (Законодавчий вісник від 2015 р., поз. 21; від 2024 р., поз. 1228)
- Закон від 5 серпня 2015 року про безоплатну правову допомогу та правову освіту (Законодавчий вісник від 2024 р., поз. 1534)
- Закон від 14 грудня 2018 року про захист персональних даних у кримінальних справах (Законодавчий вісник від 2023 р. поз. 1206).
- Закон від 20 березня 2025 року про імплементацію деяких положень Європейського Союзу щодо рівного ставлення (Законодавчий вісник від 2025 р. поз. 620).
- Закон від 12 березня 2004 р. про соціальну допомогу (Законодавчий вісник від 2025 р., поз. 620)
- Розпорядження Міністерства юстиції від 13 вересня 2017 р. про Фонд допомоги жертвам та постпенітенціарної допомоги - Фонд справедливості (Законодавчий вісник від 2017 р., поз. 1760; від 2024 р., поз. 1715).
- Угода між Міністерством внутрішніх справ і адміністрації Республіки Польща та Міжнародною організацією з міграції про

співробітництво у сфері добровільного повернення іноземців, які залишають територію Республіки Польща, укладена 12 липня 2005 року та Закон від 12 грудня 2013 року про іноземців (Офіційний вісник від 2006 р. поз. 46)